ग्रहणं गुणार्थमुत्तरवेद्यग्निनिधानात् ॥ ६ ॥ प्रकृतितः प्राप्तस्यैव प्रणयनस्य [यत्] पुनर्ग्रहणं पुनर्विधानम् एतद्गुणार्थम् · को गुण इति चेत् अस्ति हि गुणः उत्तरवेद्यग्निनिधानात् प्रकृतौ हि आहवनीयखरेऽग्निर्निधीयते इह तूत्तरवेदौ · तेनोत्तरवेदिनिधानार्थमग्नेर्नयनस्य इतरनयनवदुपाद्गुणात् द्वयोः प्रणयन्तीति (११.५.२.८) वचनम् द्वयोर्मध्यमयोः पर्वणोः प्रणयन्ति प्रकर्षेण दूरमग्निं नयन्ति उत्तरवेदौ निधानविधानादिति · तस्मात्प्राकृतमेवेदं प्रणयनमिति । सिद्धान्तस्तु ·

आज्यप्रोक्षणीरुद्यम्याग्नी चाहाग्निभ्यां प्रक्रियमाणाभ्यामनुब्रूह्येकस्फ्ययानूदेहीति ॥ ७ ॥ पञ्चगृहीतमाज्यं प्रोक्षणीश्चोद्यम्य ऊर्ध्वमुत्पाद्य द्वावग्नी चोद्यम्य होतारं प्रेष्यति अग्निभ्यां प्रभ्यामनुब्रूहीति एकस्फ्ययानूदेहीत्येतच्च प्रतिप्रस्थातारं प्रत्याह · आज्यं चात्रेध्माधिश्रयणानन्तरं पूर्णाहुतिवत्संस्कृत्य जुह्वां पञ्चगृहीतं ग्राह्यम् प्रोक्षण्यश्चासंस्कृता आप एव क्वचित्पात्रस्थाः । अथोद्यच्छन्तीध्ममित्यादिश्रुतौ (३.५.२.२) उद्यच्छन्ति हस्ताभ्यामुत्क्षिपन्ति सामर्थ्यप्राप्तसहायापेक्षं बहुवचनम् तत्राध्वर्युः प्रधानत्वादग्निमुद्यच्छति आज्यप्रोक्षण्यादि सामर्थ्यादन्ये गृह्णीयुः । एकः स्फ्यः साधनमस्याः सेयमेकस्फ्या रेखा तया युक्तस्त्वं पश्चादुद्गच्छ उच्छब्दो यज्ञस्योर्ध्वं भागं प्राचीं दिशं द्योतयति · इत्थम्भूतलक्षणेऽइति (पा° २.३.२१) तृतीया तया युक्तः प्रतिप्रस्थाताग्निमनुगच्छति स्फ्येन भूमौ लेखां कुर्वन्नित्यर्थः । [एवं सिद्धान्तत्वेन] सौमिकं प्रणयनमुपदिशति · सूत्रकारस्याप्ययमेवाभिप्रायः येन सौत्रामण्याम् (११.२.४) स्फ्यादि करोति दक्षिणस्यां वरुणप्रघासवदित्याह · तत्र हि श्रूयते (१२.१.३.१३) तद्यदेतावग्नी ऽआहवनीयाद्विक्रियेतेऽइति एतच्च तदेवोपपद्यते यदा वरुणप्रघासेष्वपि प्रतिप्रस्थातुराहवनीयात्प्रणयनं भवतीति प्राकृतत्वे चैतन्न स्यादिति तस्मादत्र सधर्मकं सौमिकमेवाग्न्योः प्रणयनमिति सिद्धान्तः · ततश्चात्र सूत्रकारेणोपयमन्युपनिवपनान्तं (२०) तदेवोपनिबद्धम् । तथा चाह शाङ्खायनः (३.१४.८) आहवनीयाच्चाग्नी प्रणयन्ति (११) इलायास्त्वेति साद्यमानयोरिध्मयोरिति च प्राकृते हि